N°. 267. 1834

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zondag en Maandag 9 en 10 November.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT

Breda. — Dingsdag ll. heeft te Mechelen de inwijding der katholijke Universiteit in de groote of St. Rombouts-kerk aldaar, onder eenen grooten toeloop van vreemdelingen, waaronder men de graven *H. de Merode* en *de Robiano* opmerkte, plaats gehad. De aartsbisschop van Mechelen nam in persoon de dienst waar, waarna door een der secretarissen van het aartsbisdom, de statuten der universiteit, het besluit van inwijdingen eene daarop betrekkelijke bulle van den Paus werden voorgelezen. De rector-magnificus der hoogeschool, de abt *Ram*, hield daarna de openingsrede in het latijn; de plegtigheid werd met een *te Deum* besloten. Des middags was er op het paleis van den aartsbisschop een feestmaal waarop de voornaame zoo geestelijke als stedelijke autoriteiten genoodigd waren. Gemelde hoogeschool telt volgens de berigten reeds 80 studenten; de regts- en geneeskundige faculteiten ontbreken aan dezelve nog.

— Te Luik is ll. woensdag de abt *Boucqueau de Villeraye*, dekeu der hoofdkerk, lid van de belgische kamer van afgevaardigden en voormalig prefect van Coblentz, in den ouderdom van 65 jaren overleden. Zoo men meldt zou hij zijne bezittingen, die tusschen de 30 en 40 duizend franken zouden bedragen, aan openbare gestichten vermaakt hebben.

— Uit Assche, niet verre van Brussel, wordt geschreven, dat in het aldaar nabijgelegen bosch van Calvaer zich tegenwoordig eene georganiseerde roovertende van omtrent 15 personen, waaronder verscheidene deserteurs, ophielden, die des nachts de reizigers overvielen en de omgelegen bewoners op rantsoen stelden. In 't begin dezer week had zij nog, van de diligence van Aalst op Gent, een aanmerkelijk deel goederen gestolen.

Volgens berigten uit Mons heeft de Cholera zich in Henegouwen weder vertoond; onder anderen waren er te Leuze een aantal personen van aangetast geworden en sommigen voor dezelve bezweken.

— Het lang aangekondigd werk van den bekenden *Bartels: Over de Vlaamsche en de belgische revolutie*, ziet thans het licht.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 99; Nap. 89; Sp. perpet. 47⅝; ¼; 5 pct 28½; Braz. 78¾.

FRANKRIJK.

Parijs, den 5den November.

Het ontslag van den maarschalk *Gérard* heeft gewigtiger gevolgen gehad, dan men vermoedde; het *Journal des Débats* kondigt hetzelve in de volgende bewoordingen aan, dat het geheele ministerie in ontbonden:

» De pogingen om het kabinet voltallig te maken zijn vruchteloos geweest. Wij mogen thans daarvan de oorzaak niet opgeven, maar alleen zeggen dat de bezwaren ons niet onoverkomelijk schenen. Een zoodanige toestand kon intusschen niet langer duren, zonder den geregelden loop van zaken te belemmeren. De heeren *Guizot*, *Thiers*, *Humann*, *Duchâtel* en *de Rigny* hebben den koning hunne demissie aangeboden."

Men wil heden weten dat de heer *Persil* het voorbeeld zijner ambtgenooten heeft gevolgd, zoodat de minister van marine, de admiraal *Jacob*, de eenige is, die nog aan het hoofd van zijn departement is gebleven. De koning, zegt men, heeft de demissien van al de overige aangenomen. De heeren *Soult*, *Dupin* en *Molé* worden voor hunne vermoedelijke opvolgers gehouden. De heer *Molé* weigerde voor eenige dagen in het bestuur te treden, zoo lang men hem niet een kabinet naar eigen vrije keuze liet samenstellen. De heer *de Broglie* gaf hetzelfde antwoord. Thans zegt men wil de heer *Molé*, niet als voorzitter van den raad, maar slechts als minister van buitenlandsche zaken optreden, op welke portefeuille de heer *Dupin* echter ook aanspraak maakt. Men weet nog niet hoe de maarschalk *Soult* hen zal overeenbrengen, doch meent dat hij in alle geval verder medewerking behoeft.

— Het gerucht dat de maarschalk *Mercey* dezer dagen overleden was, is bij nader onderzoek gebleken geheel bezijden de waarheid te zijn.

— De gezworenen hebben den voormaligen *Ludewijk XVII* schuldig verklaard aan pogingen tot omverwerping van het gouvernement, tot aanstooking van burger-oorlog en van beleediging aan den persoon des konings, en is hij dien ten gevolge tot eene gevangenis-straf van twaalf jaren verweezen.

— Het zoogenaamd evolutie-eskader is in den avond van den 30sten October ter reede van Toulon teruggekeerd, en zal zoo men wil, weder een geruimen tijd ontzeepend en opgelegd.

— De jongste berigten uit Algiers loopen tot den 25sten der vorige maand; de nieuw benoemde gouverneur maakte zich gereed om met eene stoomboot de verschillende havens van het regentschap te bezoeken.

— De Madridsche dagbladen van den 29sten vermelden, dat de vereenigde commissie der beide kamers weldra haar rapport over de financiele wetten zoude uitbrengen, en naar men meende voorstellen, de leening *Guebhard* niet te erkennen, doch daarentegen de wijziging van het 6de artikel, waarnaar de achterstallige renten der cortes voor rentgevende schuld zouden worden ingewisseld, aan te nemen.

In de zitting der afgevaardigden van den 28sten, is de wet, waarbij den *Carlos* van den troon wordt uitgesloten, namens de koningin-regentes, door den heer *Martinez de la Rosa* gesanctioneerd.

In de geheime zitting van de kamer der proceres werd voorgesteld den heer *Burgos* geheel uit te sluiten; waarschijnlijk zal echter deze maatregel niet doorgaan, wijl hij de hoofdstad reeds verliet, om zoo men meent in Frankrijk eene rijkplaats te zoeken. Op zijn verzoek werd door de koningin-regentes eene commissie benoemd, belast met een naauwkeurig onderzoek van alle stukken de leening *Geubhard* betreffende, en zulks om het gouvernement te overtuigen dat hij ten onregte van kwade trouw, bij de onderhandelingen over die leening, wordt beticht.

— Heden (5. *November*) waren de fondsen genoteerd: 5 pct. kont. 105,85; op tijd 106,20; 3 pCt. kont. 78,40; op tijd 78,65; Nap. zonder kont. 95,90; op tijd 96,25; Sp. perpet. 5 pCt. 44⅞; 3 pCt. 27¾; Cortes 43.

NEDERLANDEN.

Breda, den 8sten November.

Gisteren middag ten 12 uren heeft de deputatie der Staten-Generaal, zamengesteld uit leden der beide kamers, zich in plegtigen optogt begeven naar Z. M. den Koning, alwaar, de deputatie toegelaten zijnde, de graaf *van Reede*, bij onpasselijkheid van den voorzitter der Eerste Kamer, den baron *Roell*, Hoogstdenzelven heeft aangeboden en voorgelezen het navolgende adres:

» Sire,

» Met diepe droefheid ontvingen de Staten-Generaal van Uwe Majesteit de kennisgeving van het overlijden van den Prins *Willem Frederik Nikolaas Karel*, Uwer Majesteits Kleinzoon. Zij gevoelen al het grievende van dit verlies, waardoor zoo onverwachts het Koninklijk Huis in rouw gedompeld werd. Eerbiedig betuigen zij aan Uwe Majesteit hunne opregte deelneming, daarbij hunne wenschen voegende, dat door de Goddelijke Voorzienigheid het leed zoo veel mogelijk gelenigd en 's volks bevestigd worde aan Uwer Majesteits, der Natie zoo dierbaar Huis."

— In de afdeelingen der Tweede Kamer wordt heden voortgegaan met het onderzoek van de financiele ontwerpen aan wet en die betrekkelijk de nationale weigering. Vele leden derzelve kamer, wier afdeelingen reeds dat onderzoek geëindigd hebben, zijn voor een paar weken huiswaarts gekeerd, in welken tijd de Regering de tegen de verschillende ontwerpen gemaakte bedenkingen zal overwegen.

— In de zoogenaamde vrije nieuwelings opgerigte universiteit te Brussel bestaan de kenoemde hoogleraren ook voor een aanzienlijk deel uit vreemdelingen. Deze daadzaak is, onder anderen, al wederom een krachtig bewijs voor de gegrondheid der belgische grieven tegen ons bestuur. De plaatsing van hoogduitsche en hollandsche hoogleraren op de belgische universiteiten was, volgens het zeggen van lieden mannen, die nu de bedoelde vrije universiteit hebben opgerigt, eene grove beleediging de belgische bevolking aangedaan, onder welke het » *wemelde van geleerden*" — Zoo dan hebben de aanbranders der belgische omwenteling, in den tijd van minder dan vier jaren, door hunne eigene daden en handelingen, aan geheel Europa overtuigend bewezen, dat eene hunner grieven, die zij als voorwendsel tot de oproerige muitzigen, eenigen wezenlijken grond hadden. Mogt de Nederlandsche kwestie alzoo eens voor eene opperrechtelijke vierschaar beslist worden, de kans der bewijsgronden voor de regtvaardigheid onzer zaak zou dan waarlijk al zeer gemakkelijk vallen.

DUITSCHLAND.

Frankfort, den 5den November.

Te Berlijn meent men nog immer dat Z. M. de Keizer van Rusland aldaar omstreeks het midden dezer maand zoude verwacht, H. M. de Keizerin zoude eerstdaags een uitstap naar Weimar doen, om aldaar hare schoonzuster, de Groot-Hertogin van Weimar, te ontmoeten.

— Te Berlijn is den 2den dezer overleden de Pruissische geheime staatsminister en minister van financien, *Karel George Maassen*. Zijn doed wordt als een zeer groot verlies aangemerkt.

— De Pruissische gezant derbondsvergadering, de heer *v. Nagler*, vertrekt binnen eenige weken voor eenen geruimen tijd naar Berlijn. Waarschijnlijk zullen vooraf de belangrijkste kwestien, over het openbaar maken der Weener-besluiten, over de voortdurende bezetting van Frankfort door bondstroepen, de betrekkingen der Duitsche staten tot Zwitserland enz., worden afgedaan. Men wil ook dat er nog voor het einde van dit jaar te Berlijn eene andere bijeenkomst van afgevaardigden der bondsleden zal plaats hebben, om over de handelsbetrekkingen te raadplegen.

— De Keurprins van Hessen heeft dezer dagen den vorigen minister van justitie *v. Motz* uit deze betrekking ontslagen en tot minister van financien benoemd, terwijl het beleid van justitie aan den onlangs benoemden minister van binnenlandsche zaken, *Hassenpflug* is opgedragen.

— De hertog van Brunswijk heeft de Standen van zijn hertogdom tegen den 3den dezer tot eene buitengewone zitting opgeroepen, welker duur voorloopig op eene maand bepaald is. Men meent dat daarin hoofdzakelijk over de handelsbelangen van het Brunswijksche gehandeld zal worden.

— Men heeft te Munchen berigten uit Griekenland tot den 29sten september ontvangen, hoofdzakelijk vermeldende, dat Koning *Otto* in goeden welstand van zijne reize was terug gekeerd, en door de bevolking met de ondubbelzinnigste blijken van geliechtheid werd ontvangen. Voorts zoude de generaal *v. Heideck*, op zijn verzoek, door Z. M. den Koning van Beijeren, als lid van het regentschap zijn ontslagen, en den generaal *Lesuire*, tot nu toe minister van Oorlog, zijn opgevolgd. In de plaats van den laatsten werd de majoor *Zadere*, en de majoor *Brand* tot directeurs-generaal bij hetzelfde departement benoemd. Men meende dat er in de organisatie groote veranderingen op handen waren.

Volgens dat dezelfde berigten ontvangen bevelen uit Griekenland, zullen de te Munchen aldaar te werven nieuwe vrijwilligers van alle wapensoorten, met uitzondering van de lanciers, voortaan niet meer georganiseerd van daar naar Griekenland mogen gezonden worden, maar zich daarentegen dagelijks geregeld zes uren in het exerceren moeten oefenen. Gezegde maatregel is dien ten gevolge ook onverwijld op een aantal nieuw aangeworven manschappen in Munchen voor de koninklijke Griekse dienst toegepast geworden.

— Uit Bern wordt, zegt men, gemeld, dat de kanselier van het Pruissische gezantschap *Amrhyn*, die zich daar sedert eenige dagen bevond, tot het maken van schikkingen wegens de overbrenging van het archief, onverwacht naar Zurich was teruggeroepen; dat de Napolsche gezant *Schmidt* van zijn hof order had ontvangen om Bern te verlaten, en eindelijk, dat ook de Russische zaakgelastigde, de heer *de Senerine*, na zich daar eenigen tijd te hebben opgehouden, in allerijl naar Zurich vertrokken was.

Men houdt zich in Zwitserland overtuigd, dat niets in staat zal zijn om Bern zijn regt als voorzittend kanton te benemen, de gevaren van welken tijdelijken voorrang dan ook minder groot zijn dan sommigen meenen, daar het Voorzittend Kanton geene onbepaalde magt bezit, maar altijd aan den Landdag onderworpen blijft, die, bij onverhoopt misbruik van het hernet gezag, onmiddelijk buitengewoon zou bijeenkomen.

ENGELAND.

LONDEN, den 5den November.

Verscheidene vreemde gezanten hebben dezer dagen drukke conferentien met lord *Palmerston* gehouden.

— Lord *Durham* heeft de uitnoodiging tot eenen eetmaaltijd te Newcastle, tegen den 19den dezer, aangenomen. Ondertusschen is de overspanning op het glasgewelfe reeds hem op eene vrij ernstige ongesteldheid te staan gekomen.

— Aan *O'Connell* wordt den 17den door de inwoners van Cork een dergelijken maaltijd gegeven.

— De nationale bank van Ierland schijnt al meer en meer de goedkeuring en medewerking der ingezetenen te ondervinden. In verscheidene steden zijn daarmede verbonden banken opgerigt, en velen voorspellen zich van deze inrigting alleen meer goeds voor den handel, de welvaart en de rust van dat gewest, dan van de meeste andere, die ter bevordering daarvan sedert langen tijd zijn uitgevaardigd.

— Op de plaats van het afgebrande Parlements-gebouw, is men sedert eenige dagen druk bezig met de opruiming der puinhoopen en de herstelling van hetgeen nog bewaard kan worden. Naar het schijnt, zullen alhier twee *voorloopige* vergaderzalen voor de beide huizen van het parlement worden gesticht. De kosten daarvan worden op 50,000 p. st. (ƒ 560,000) begroet. Waar de vergaderingen van het parlement later zullen worden gehouden, blijft onzeker. Sommige dagbladen toonen zich bij voortduring ontevreden, dat de Koning zich niet geneigd toont, om het thans door hem bewoonde paleis van St. James voor het parlement af te staan; en zelf het Buckinghamsche paleis te gaan bewonen, dat onder de regering van *George IV* met zulke overgrote kosten, tot eene vorstelijke woning ingerigt is. De *Times* verontrust zich daaromtrent even hatelijke, als ongepaste aanmerkingen.

— Naar men wil, zal de arbeid aan den *Tunnel* of onderaardschen gang onder den Theems weldra hervat worden, zijnde van regeringswege daarvoor 250,000 ponden sterlings toegestaan.

— Gisteren waren de 3 pCt. gec. 91¼ à ⅝; Spanje 37⅝ à ⅜; Portugal 86⅝ à 87; Holland 2½ pCt. 53¼ à ⅜; en ditto 5 pCt. 99 à ⅝.

Uitzetting der kleine huurders uit hunne woningen, krachtens Art. 806 v. W. R. R.

TWEEDE ARTIKEL.

Het is als regtsbeginsel opgenomen in het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, dat geene *provisionele executie* kan plaats grijpen dan krachtens eenen authentiken titel, erkende belofteniss of vonnis. Indien er gevallen kunnen bestaan, waarin het noodig mogt zijn van dien hoofdregel af te wijken, dan heeft de wetgever niet nagelaten zulks uitdrukkelijk te doen, en de bepalingen van art. 135 geven dezelve bepaaldelijk aan. Die uitzonderingen zijn dus in dat artikel opgegeven, en geene andere worden er aangegeven, en alleen aan *vonnissen* of *erkenden titel* wordt die provisionele executie toegestaan. Kan men zeggen dat de artikelen 806 en volgende W. B. R. daarop uitzondering maken? Wij gelooven zulks niet. De regter in *référé* kan, *zonder den principale de zaak te beslissen*, de voorloopige executie toestaan, in alle gevallen van dringende noodzakelijkheid *(urgence)*, of als er eene de ten uitvoer legging van executoire titels of vonnissen getwist wordt, — Er bestaan dus twee hoofdvereischten. 1° dat er *dringende noodzakelijkheid* bestaa; 2° dat de provisionele executie der ordonnantie van *référé*, de zaak ten principale in het geheel late. — De wet heeft onderscheid gemaakt tusschen *spoedvereischende* zaken *(qui requièrent célérité)* en tusschen *dringende noodzakelijkheid (urgence)*; en de kundigste regtsgeleerden hebben zich zorgvuldig gewacht, om *urgence* en *célérité* met elkander te verwisselen en gelijk te stellen; *spoedvereischende* zaken behooren tot de *summiere* zaken, en derzelver wijze van behandeling is door de wet duidelijk voorgeschreven; zaken van *dringende noodzakelijkheid* daarentegen zijn, zoo als de wetgever zulks wel gevoeld heeft, voor geene geregelde proceedure vatbaar; er moest dus eenen buitengewonen maatregel worden voorgeschreven, omdat soms het oponthoud van één uur onherstelbare verliezen zou kunnen ten gevolge hebben; en te dien einde is het voorgeschrevene bij art. 806 en volg. bepaald. Daarvan af te wijken zoude dus handelen zijn tegen de bedoelingen des wetgevers, en aanmoedigen tegen de bepalingen der wet. Wanneer men zich de moeite zal getroosten, om de regtskundige schrijvers op dit stuk te raadplegen, zal men overtuigd zijn van de waarheid van het hier aangehaalde. Dit gesteld zijnde, rijst de vraag, of de uitzetting van kleine huurders uit hunne woningen door de eigenaars, krachtens eene bloote *ordonnance* van den voorzitter, (of regter die hem vervangt), in *référé* bekomen, en zulks alleen omdat de huurder den huurprijs niet betaalt en de belastingen krachtens de wet op den eigenaar verhaald zijn, van dien aard is, dat zij *mag* en *moet* erkend te worden te zijn van zoodanige *dringende noodzakelijkheid*, die aanspraak geeft om in *référé* eene provisionele executie te bekomen, zonder voorafgaand vonnis of erkend schrift of authentiken titel? — en ten anderen, of eene dergelijke exzecutie bij mogelijkheid, dat is *zedelijke mogelijkheid*, kan plaats grijpen, zonder de zaak ten principale te beslissen of te benadeelen (art. 809)? Voor wat de eerste vraag aangaat, aarzelen wij niet te verklaren, dat het ons na een ernstig en grondig onderzoek is voorgekomen, dat het bij de regtbanken van Amsterdam en Rotterdam in gebruik gebragte *hulpmiddel* strijdig is met de wet, en op geene genoegzame regtsgronden steunt. Er valt hier niet te onderzoeken, of de kostbaarheid der procedures dergelijk hulpmiddel niet aannemelijk maakt, en of de verhuurders daarbij geen baat vinden, tot het niet meer verliezen van mogelijk onmisbare huurpenningen; maar enkel en alleen, wat de Wet zegt, en of die aanleiding geeft tot dergelijke uitlegging en toepassing harer bevoordingen. Wij willen gaarne erkennen, dat het personeel dier algemeen geachte regtbanken vertrouwen inboezemt, en den willekeur mij doet vreezen; doch het is hier geene *quaestio personarum sed juris*. Bestaat er toch wel die dringende noodzakelijkheid, om *extraordinaire* middelen te baat te kunnen nemen; is het gevaar zoo dringende, dat het verzuim van éénen dag, ter afdoening der zake bij de eerste zitting, allernoodlottigst zoude wezen? Wordt door het langer wachten van éénen dag of meerder de stand van saken wel veranderd? Zal niet die volkomen dezelfde blijven, uitgenomen voor het geval van verwoesting of algeheele vernieling? De meerder verschuldigde huurpenningen door den grooter tijdsverloop alleen door de *dringende noodzakelijkheid* niet geboren worden; zij kunnen aanleiding geven om de zaak als *spoedvereischende* te doen beschouwen, doch meer ook niet. Bovendien, die toestand laat zich gewoonlijk voorzien, en de verhuurder tracht meestal, door de verhoogde huur bij de week, het *eventueel* verlies te dekken, dat hem later zoude kunnen treffen. Dan wat hier vooral in aanmerking dient te komen, er bestaat

bijna nooit schriftelijke huur in dergelijke gevallen, die verhuringen hebben meestal bij monde plaats, 't geen niet belet dat de huur is aangegaan. De *presumptie* dat er huur bestaat, is ten voordeele van den huurder; en onder het voorwendsel, dat er geene huur bestaat, zoude men misschien de uitzetting in regten kunnen vragen; doch in *référé* houden wij zulks voor onwettig, althans voor hoogst gewaagd. — Maar al ware het dat wij zouden moeten of willen toegeven, 't geen geenszins ons gevoelen is, dat die artikelen 806 *seqq.* des noods zoude kunnen worden toegepast, dan ontbreekt altijd de tweede hoofdvoorwaarde, *dat die executie de zaak ten principale niet benadeele*; want wat is toch in de daad de hoofdzaak? De uitzetting, en niet de betaling van het achterstallige. Niemand zal dit willen tegenspreken. Maar met die uitzetting is dan ook alles beslist; en dus heeft de eischer, door eenen extraordinairen maatregel, en tegen de bedoeling der wet, verkregen, wat alleen de wet hem toestaat bij vonnis te verkrijgen. Maar zal men zeggen, indien de huurder zich daarbij benadeeld acht, kan hij zich niet tot den regter wenden? Zeker niet, want al staat de weg hem open, dezelfde reden, welke de eigenaar heeft teruggehouden, van den huurder wettiglijk in regten te betrekken, *de kostbaarheid der procedures*, zal hem zulks nog meer beletten. Te vergeefs roept hij de wet in; een buitengewone maatregel, welke de wet niet erkent, heeft hem beroofd van zijne woning. De uitzetting is geschied; en de *reïntegratie* laat zich zoo zelden verwezenlijken. — Intusschen wordt de kleine huurder bereikt door eenen maatregel, die men niet zoude kunnen of durven ten uitvoer leggen tegen huurders van eenigzins grootere woningen; en is dus de kleine huurder blootgesteld aan de hebzucht, en dikwerf aan de onredelijkheid en onmedogendheid van eenen verhuurder, die tot eigen voordeel, ja, met meer voordeel gewoonlijk, kleine woningen verhuurt, die, den regter ligtelijk kunnende misleiden, omdat de huurder zich niet verdedigen kan, met eene ordonnantie, wier uitwerkselen in andere gevallen aan de zaak ten principale niet kan benadeelen, de kracht uitoefent, welkede wet alleen aan vonnissen of authentike titels verleent; en die alzoo ook bron wordt van honderd maatschappelijke onheilen, terwijl hij zijn eigenbelang bevorderd ziet. — Wij pleiten niet de belangen der minvermogende klasse, maar wij hebben alleen onze bedenkingen medegedeeld, omdat het gevaarlijke en onwettige van *hulpmiddelen* ooit onopgemerkt moet gelaten worden, de belangen van alle klassen der maatschappij gelijke beschermende regten toekomen, en de verkrijgbaarheid tot derzelver handhaving aan allen moet verzekerd worden. Ook wij dringen er dus op aan, op stellige wetsbepalingen, konde het, liefst in den geest van ons vorig artikel, en bevelen het onderzoek dezer zaak ten ernstigste en met aanbied aan onze regt Vaderlandsche regering aan. — B.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

De mededeeling onzer Bibliographische aanteekeningen over de maand October, vervangt heden onze andere Nieuwstijdingen uit het gebied der Letteren en Wetenschappen.

GESCHIEDENIS. — *De Noormannen in Nederland, geschiedenis hunner invallen gedurende de negende, tiende en elfde eeuwen, met opgave van derzelver gevolgen, uit echte bronnen geput, door J. H. van Bolhuis, enz. Praeceptor aan de Latijnsche school te Utrecht; te Utrecht, bij van Paddenburg & Comp.*, VIII en 307 Bladz. Pr. *f* 3.– Dit werk is zijnen oorsprong verschuldigd aan eene Prijsvraag, door het Provinciaal Utrechtsch Genootschap opgegeven, tot welker beantwoording het was ingezonden. Hoezeer in vele opzigten gunstig beoordeeld, moest het den uitgeloofden eereprijs niet behalen en wordt thans door den Schrijver uitgegeven. Na eene korte Inleiding worden in twee hoofdafdeelingen, welke wederom, de eerste in 4, de tweede in 8 hoofdstukken verdeeld zijn, de volgende punten behandeld: Geschiedenis van de invallen en togten der Noormannen en Deenen, in Noord-Nederland, gedurende de 9de, 10de en 11de eeuwen, en, Aanwijzing van derzelver invloed op den burgerlijken, maatschappelijken, letterkundigen, staatkundigen en kerkelijk-godsdienstigen toestand.

Neerlands Heldendaden te Land door J. Bosscha 12de Aflevering. Leeuwarden bij Suringar. In deze aflevering, worden, na eene karakterschets van Frederik Hendrik, de voornaamste belegeringen beschreven, door denzelve gevoerd, in 't bijzonder die van *'s Hertogenbosch*. Het slot dezer beschrijving zal in de volgende Aflevering worden gegeven, waarbij tevens titel en voorrede zullen gevoegd worden van het Eerste Deel, betwelk daarmede kompleet zal zijn.

Vaderlandsche Tafereelen uit de 16de en 17de eeuw door P. D. Anslijn, Schoolonderwijzer te Alkmaar. met 60 plaatjes. Zalt-Bommel bij Noman en Zoon, VI en 106 Bladz. Pr. *f* 2,60. Bij eenige oude plaatjes, welke de uitgevers bezaten, heeft de Heer Anslijn iets te leenen gevoegd. Een fraai vignet, voorstellende Maria Barendsdochter aan bare dienstmaagd Elsje den sleutel overgevende, van de kist, waarin de Geboden verborgen is, versiert den titel, en een met gekartonneerd bandje, waarop het titelvignet nogmaals is afgedrukt, geven aan het boekje een behaaglijk voorkomen.

LETTERKUNDIGE GESCHIEDENIS — Voor rekening van het Engelsche Genootschap tot het vertalen van Oostersche Schriften, is weder eene Fransche overzetting verschenen van een Indiaansch gedicht, getiteld: *Les Aventures de Kâmrûp*. Dit Indisch verhaal heeft zoovele overeenkomst met de reizen van Sindbad in de *Arabische Nachtvertellingen*, dat men daardoor het gevoelen meent bevestigd te zien van dengenen, die van oordeel zijn, dat de Arabische Nachtvertellingen uit *Indië* oorspronkelijk zijn, vervolgens in het Perzisch en daarna in het Arabisch zijn overgebragt, en door die overbrenging eene Arabische en Mahomedaansche kleur hebben gekregen, welk gevoelen ook steunt op de getuigenis van Massondi, een schrijver van het jaar 944. Dit gevoelen is thans bestreden door den Baron de Sacy in eene verhandeling over den oorsprong der Arabische Nachtvertellingen.

Handboek van de Geschiedenis der Letterkunde bij de voornaamste Europische volken in nieuwere tijden, door N. G. van Kampen. Eerste Deel. Haarlem Erven F. Bohn. XXIV en 494 Blade. Pr. *f* 4,50. — De onvermoeide van Kampen geeft hier het eerste deel aan een nieuw werk, 't welk zich aansluit aan het vroeger door hem uitgegeven *Handboek der Letterkundige Beschaving*, naar het Hoogduitsch van Wachler. Van denzelfden Hoogduitschen Schrijver bestaat ook een werk over de Nieuwere Letterkunde, maar van Kampen heeft in het hier aangekondigde meer zijnen eigenen weg gevolgd, zonder nogtans zijnen vorigen leidsman geheel uit het oog te verliezen. Ten einde de voordeelen van de ethnographische en synchronistische manier van behandelen te vereenigen, neemt de Schrijver groote tijdvakken, van welke in dit Deel het eerste geheel wordt afgehandeld bevattende de latere middeleeuwen, tot aan de inneming van *Konstantinopel*, waarin de Provençaalsche, Noord-Fransche, Duitsche, Nederlandsche, Engelsche, Spaansche en Italiaansche Letterkunde worden behandeld. Van het Tweede Tijdvak loopende tot aan den dertigjarigen oorlog (1453–1620), is in dit Deel slechts het eerste gedeelte afgewerkt, namelijk de gouden eeuw der Italiaansche Letterkunde met betrekking tot de Dichters, terwijl de Prozaschrijvers van dit tijdvak in een volgend Deel zullen voorkomen. Het Derde Tijdvak zal loopen tot daar, waar de Fransche denkwijze, ook in het Letterkundige, op andere volken begint te werken, en die werking zelve zal in het Vierde Tijdvak bevat worden.

BIOGRAPHIE. — *The Lives of Eminent Zoologists. Bij W. Macgillivray.* Edinburgh en Londen. Het eerste Deel ziet het licht en behelst de levens der Zoölogen of Dierkundigen van Aristoteles tot Linnaeus. Het werk schijnt meer eene aangename dan eene diepzinnige lectuur te bevatten en weinig nieuws te behelzen.

WIJSBEGEERTE. — *De Socratische School of Wijsgeerte voor de Negentiende eeuw, door Ph. W. van Heusde. Eerste Deel, de Encyclopedie. Utrecht bij Altheer*, XVIII en 330 Blade. Pr. *f* 3,60. Het eerste deel, waarvan dit het eerste stuk is, heeft dezen afzonderlijken titel: *de Encyclopedie. Proeve van Wijsgeerige naoorsching omtrent 's menschen Zielsvermogens, en derzelver overeenstemming, ter beantwoording der vraag: welke is de verwantschap, welk het onderling verband aller kunsten en wetenschappen.* De beroemde Utrechtsche Hoogleeraar van Heusde, wenschende dat de wijsgeerte der Socratische School, wat derzelver beginselen, leerwijzen en doeleinden betreft, in deze onze eeuw de toepassende mogt worden, achtte het voor de behoefte onzer tijden gepast, een boek met lessen van wijsheid uit de Socratische school, te schrijven. Uit het opgegeven oogpunt behandelt hij, op Socratische wijze, eerst de schoone kunsten in derzelver beginsel, natuur en wezen, bestemming, doel en verband, spreekt bepaaldelijk over de muzijk, de verschillende soorten van poëzij, de beeldende kunsten, en beantwoordt de vraag: wat is aesthetica? Dan worden op gelijke wijze, de Wetenschappen behandeld, en de vraag opgelost: wat is Logica? en eindelijk wordt het verband der Kunsten en Wetenschappen aangetoond, 't welk tot de vraag leidt: Wat is Paedagogica?

Gesprekken in Sokratischen vorm, door R. T. Lublink Wendik. Amst. bij Reijerinck XV en 126 Bladz. Pr. *f* 1,65. — Te gelijker tijd, dat het boven aangekondigde werk van Prof. van Heusde verschijnt, geeft de Heer Lublink Wendik, door een vroeger geschrift van denzelfden Hoogleeraar doordrongen van de voortreffelijkheid der Sokratische leerwijze, als eene eerste proeve, een vijftal gesprekken in den Sokratischen vorm. De onderwerpen zijn deze: Over het geluk der vromen. Over de ware grootheid. Over de dweepzucht. Over het beoefenen der schoone kunsten. Over het huiselijk leven.

REGTSGELEERDHEID. — *Jurisprudentia Frisica, of Friesche Regtkennis. Een handschrift uit de veertiende eeuw, door Jonkh. Mr. Montanus Hettema. Eerste Stuk. Leeuwarden bij Schetsberg.* Tegen over den Frieschen tekst van het H. S. is eene Nederduitsche vertaling van den uitgever geplaatst. Bij het tweede stuk zullen eenige aanteekeningen ter opheldering gevoegd worden; wanneer ook wellicht over het H. S. het een en ander zal medegedeeld worden. Wel is daarover bij het Prospectus van Inteekening gesproken, maar dergelijke vlugbladjes gaan te ligt verloren, en eene geschiedenis van het H. S. behoort ongetwijfeld tot het boek.

PHYSIOLOGIE. — *Geschichten Besessener neuerer Zeit, beobachtungen aus dem Gebiete Kakodaemonisch-magnetischer Erscheinungen von Justinus Kerner.* Karlsruhe, gr. 8°. (Pr. 1 fl. 48 kr.) In dit werk, bij welks vervaardiging de Schrijver zich ten doel stelde, ook voor Theologen en Geneeskundigen te schrijven, worden, na enige algemeene aanmerkingen over de Bezetenheid, verhaald de geschiedenissen van het meisje van *Orlach*, van nog eene andere besetene en van beesten van de jaren 1829, 1714, 1666, 1559, met opmerkingen omtrent zoogenaamden kakodaemonisch-magnetischen invloed historisch aan te wijzen. Het werk is verrijkt met aanmerkingen over hetzelfde onderwerp van C. A. Eschenmayer. — De Engelsche Geneesheer Dr. Fearon, die het eerst zich van de benaming *Phrenologie* (Verstandsleer) in plaats van *Cranioloqie* (Schedelleer) heeft bediend, en op dit oogenblik in *Duitschland* reist, heeft onder vele nog ongedrukte oorspronkelijke handschriften van den beroemden wijsgeer Locke, welke hij in bezit heeft gekregen, ook het handschrift gevonden van deszelfs *Essai on the human understanding*. Hij heeft van de bedoelde handschriften te *London* een boekdeel laten drukken, waarin hij Locke's leerstellingen bestrijdt en dezelve vergelijkt met het stelsel van Gall.

ONTLEEDKUNDE. — *Beschrijving der beenderen van het menschelijk lichaam, naar aanleiding van Blumenbach, uitgegeven door W. Vrolik, Med. Doct. en Professor te Amsterdam, Amsterd.* Muller & C°.

SCHEIKUNDE. — *Schematische en Atomistische verklaring der onderscheidene theorien van de bereidingen uit de Nederlandsche Apotheek, tot spoedig en gemakkelijk onderwijs voor leerlingen, door Johannis Overduin, Apotheker en Chemist te Breda. Utrecht bij* Bijsse, 64 blads. waarvan 30 gelithographeerd. Na eene inleiding ter opheldering van de leer der vast bepaalde verhoudingen, die er tusschen de lichamen bij derzelver zamenstelling, plaats hebben, vindt men in dit boekje (van bl. 21 tot 64) de pharmaceutische bereidingen schematisch en atomistisch, door middel van accolades, op eene duidelijkeen beknopte wijze voorgesteld.

KRUIDKUNDE. — *Les Dahlia peintes de grandeur naturelle, ou histoire, description et culture des plus belles espèces ou variétés de Dahlia, par M. Jaume Saint-Hilaire etc. ouvrage orné de figures, peintes par Mlle Guillon, élève de van Spaendonck et de M. Redouté.* — Dit werk wordt op veliju gesatineerd papier in groot folio uitgegeven, tegen 2 franken elke aflevering. VAN SPAENDONCK, wiens overlijden Mej. Guillon zich heroemt te zijn, is, zoo wij meenen, een Noord-Brabander, geboortig van *Tilburg*.

TAALKUNDE. — *A Grammar of the Kafir Language*, bij W. B. *Boyce*. Te *Grahams Toën*. Dit werk van een Methodisten Zendeling, op de Drukkerij van het Wesleyaansche Zendeling-genootschap gedrukt, is ook voor de beoefenaars der algemeene Taalkunde niet zonder belang. Men leert er eene taal in kennen, welker zamenstelling van de Europische en Azatische talen geheel verschilt en ook merkwaardig is dewijl zij letters heeft, om het gekliklak dit te drukken, 't welk de *Kaffers* onder het spreken doen hooren, en evenmin door een reeds volwassen Europeaan kunnen nagebootst als door eenig bekend Alfabet uitgedrukt worden.

Safa E'hat, bevattende alle de grondwoorden der Hebreeuwsche taal, met plaatsaanwijzing waar die slechts éénmaal in den Bijbel gevonden worden, op 64 bladzijden, in 24°, door S. Heigmans, onderwijzer der derde klasse der Nederlandsche Israëlitische godsdienstige armenschool te Amsterdam. Amsterdam bij dan Erfeden en C°., 5595—1835.

EMILIA. — *Jose, een Spaansch verhaal. Amst. bij I. Immerzeel Jr.* — Van dit dichtstuk, hetwelk zonder naam des Dichters is uitgegeven, wordt in het *Dagblad van 's Gravenhage* van jl. Woensdag, het volgende gezegd: „Wij kunnen niet gissen, wie de maker van dit dichtstuk zij; doch dit kunnen wij volmondig zeggen, dat wie hij ook wezen moge, hij in der daad den naam van *Dichter* verdient. De auteur heeft, gelijk hij zelf in de voorrede zegt, getracht den zang en den toon van Byron te vatten, en hoe zeldzaam hij ook over zich-zelven denkt, meenen wij, dat hij daarin maar wensch gelaagd is. Het verhaal is zeer eenvoudig, doch de voordracht heerlijk en de versbouw verscheiden, gelijk die van den beroemden Brit. Wij durven de lezing van dit stukje aan alle vooruitstrevers der Nederlandsche poëzij zeer aanraden."

Dichterlijke Tafereelen uit den Bijbel door A. J. Schröder. Eerste Stukje. Amst. bij Beijerinck. VIII. en 70 Bladz. Pr. *f* 1-10. Men ontvangt hiegwee Dichterlijke tafereelen: *Johannes de Doopter*, en *Jefta's offer*. In de voorrede wordt bij gedoemd eenvoudige opstellen, welke zich niet aanbevelen door eene hooge poëtische vlugt, maar tusschen deze en eene bloote berijming van het geschiedverhaal het midden houden." Het boekje is opgedragen aan 's dichters vriend B. T. LOULAN WYDOOK.

Heden heeft, bij voorspoedige vaart van 's weigeschapen ZOON, JOHANNA JACOBA BERGHIG, gelieven Echtgenoot van

's Hertogenbosch, W. SMITS.

den 5. November 1834.

Deze aangenaame, strekke tevens tot bijzondere kennisgeving aan Maastbestaanden en Vrienden.

In navolging op de Advertentie, in de *Bredasche Courant*, van den 26sten Oct. ll., door den Heer GIELEMANS, Agent van de Brusselsche Maatschappij, *Zekerheid en Rust*, geplaatst, acht de ondergeteekende zich verpligt, het Publiek kennis te geven, dat van eigen kantore voor federeen ter visie is gedeponeerd eene notarieele, gecollationneerde en behoorlijk geregistreerde kopy van de originele en door ANNA MARIA DE KLIJN, wonende te Dreumel bij Tiel, eigenhandig getekende Advertentie, waarin zij verklaart, alsteen geen bezwaar van de Brusselsche Maatschappij *Zekerheid en Rust* te hebben kunnen verkrijgen, welke Advertentie op order van gemelde ANNA MARIA DE KLIJN is geplaatst geworden door C. CAMPAGNE te Tiel, zie *Haarlemsche Courant*, 21 Januarij 1834, bl. 2, en dus niet in de minste betrekking stond met den Directeur REUCHLIN.

De Hoofd-Agent van de Nederlandsche Maatschappij van Brandverzekering,

Breda, den 7. November 1834. W. BREUKPOT.

R. G. BEEMS,

Met Loon- en Turfvaarder ander, verwittigt zijne geeerde Begunstigers dat zijne LOOD-, IJN- en ZINKWINKEL, en de Ginnekerstraat, heden verplaatst is in de Lange Brugstraat, op den hoek van de Visschersteeg, letter C, n°. 23. Verzoekt andere gunst en recommandatie.

Mr. J. F. C. J. DE ROY

Notaris te Breda, zal, voor zijnen Principaal, op *Woensdag den* 12den November 1834, des namiddags ten 3 uren, in het Kollegiehuis (de Waag), bij A. D Bera, te Breda, bij (en) openbaar van de meestbiedenden, openbaar en mondeling verkoopen, en bij dagvaarding toegewezen, op *Dinsdag den* 18den November 1834, mede des namiddags ten 3 ure, en het volgende *Woensdag* 19den November 1834, des namiddags ten 3 ure, en het volgende *Woensdag* 26sten November 1834, des namiddags ten 3 ure, telkens in het Kollegiehuis (de Waag), te Breda, ten Verkoope van

1. Eene extra schoone HEERENHUIZINGE met PAKHUIS, WAGEN- en MANGELHUIS, PAARDENSTAL, KOETSHUIS, SCHUTTERSHUIS, TUIN en OPENPLAATSJE, staande en gelegen te Breda in de Karrestraat, sect. B, nos. 19 en 20, met een daaraan behoorend WOONHUIS, uitkomende in de Kraanvlietstraat.
2. Eene HEERENHUIZINGE met TUIN en PLEIN, staande en gelegen te Breda in de Karrestraat, sect. B, n°. 17.
3. Eene HUISINGE, STAL, SCHUUR en LOODS, met erf, staande en gelegen te Breda, in het Ginnekerstraatje, op de Beschorstraat.
4. Een PAKHUIS met GRAANZOLDER, in den Gang op de noordzijde van de Zoutstraat te Breda.
5. Een perceel HOF- en ZAAILAND, genaamd: *Haagerd*, groot 1 Bunder, 45 roeden, 70 ellen, gelegen even buiten Breda, tusschen de Hagpoort- en Waterpoort, onder 's Princenhage.
6. Een perceel HOOILAND, groot 85 roeden, 80 ellen, gelegen in den polder Hintelaken, bij den Bunder, onder 's Princenhage.
7. Een perceel WEILAND met den daarbijbehoorenden BIJK en daarop gestaande BOOMEN, groot 99 roeden, 70 ellen, gelegen in het Ahnoek, onder 's Princenhage.
8. Een perceel HOOILAND, groot 75 roeden, 90 ellen, gelegen in het Abroek, onder 's Princenhage.
9. Een perceel SCHAARROSCH, groot 52 roeden, 80 ellen, gelegen op Klein Bosimeer, in de Oude Molens, onder 's Princenhage.
10. Een perceel WEILAND, omplant met Schaarhout, en daaraan gelegen perceel SCHRAARBOSCH, te zamen groot 1 bunder, 37 roeden, 10 ellen, gelegen op het Martenelleke, bij het Haagsche Bek, onder 's Princenhage.
11. Eene HOVENIERSWONING met BOOMGAARD en MOESTUIN, groot 75 roeden, 90 ellen, gelegen onder Ginneken, aan den Strijdweg, genaamd: *den Hamakker*.
12. Eene EENDVOGELENKOOI met daarbij behoorende GROND, HAAKHOUT, MOERAS en WATER gelegen in den Binnenpolder onder Teteyden, groot 5 bunders, 83 roeden, 85 ellen, en dezelven omringende GRACHT, met een ten noorden daaraan gelegen perceel MOERGROND of MEGGE, groot 1 bunder, 98 roeden, 50 ellen, en
13. Een perceel WEILAND met het daarneven liggende INUNDATIE-DIJKJE en TREKPAD, groot 12 roeden, 20 ellen, gelegen even buiten de Waterpoort, onder de stad Breda.

Allen bij Billetten breeder omschreven.

Nadere informatiën te bekomen ten kantore van genoemden Notaris.

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

VERKOOPING VAN MASTEN, BOOMEN, Spaarren, Dunnel, Boomstaken, VITTEL EN MUTSAARD,

IN DE DOMEINBOSSCHEN BUITEN- EN UILVENHOUTSCHE BOSSCHEN.

De Agent van het Domein te Breda zal, op Woensdag den 12 November 1834, 's morgens om 9 ure, ten huize en herberge van JAN VAN DIJPEN, te den *Zandberg*, buiten de Ginnekenpoort onder Breda, en ten overstaan van den Heere Burgemeester der gemeente aan Teteyden, publiek Verkoopen, te weten:

Mastbosch onder 's Princenhage en Ginneken.

27 Kavelen op Stam staande MASTEN BOOMEN, in het Perk *het Verbrand Bosch.*

2. » gehakt liggende DITO, in *de Huisdreef.*

1 Kavel omgewaaide dito BOOMSTAMMEN, op den Houtwerf.

25 Kavelen MASTEN SPARREN, DUNNEL, VITTEL en BOOMSTAKEN, in verschillende perken.

1 Kavel bestaande in 1200 EIKEN- en EIKEN SNOEIMUTSAARD, geschelft staande aan het Plantsoendjemeestershuis.

Ulvenhoutschebosch onder Ginneken.

14 Kavelen op Stam staande MASTEN BOOMEN, in het Perk *de Vijf Kavels* in het *St. Anthoniusbosch*, en

1 Kavel bestaande in 2650 dikeen EIKEN- en zeeuwe MUTSAARD, geschelft staande op de Houtwerf van *Ulvenhout* te *Ginneken*.

De kondities van Verkooping liggen ter lezing ten kantore van den Agent, zoowijl bij de Plantsoenmeesters nadere informatiën, mitsgaders de motiën te bekomen zijn.

Breda, den 29. October 1834.

De Agent voornoemd,

M. SMITS.

AANBESTEDING.

Burgemeester en Assessoren van Putten-Strijen, zullen, onder nadere approbatie, op Donderdag den 13 November 1834, des middags te 12 ure, in het Regthuis aldaar, publiek aan den minst inschrijvende besteden:

Het AFBREKEN van de OUDE en het HOUWEN van eene NIEUWE SCHOOL en ONDERWIJZERS WONING, met de Leverantie van al de benoodigde Materialen; zullende de aanwijzing geschieden op de plaats zelve, op den 12 November 1834, des namiddags den 3 ure, door den Architekt ITS, wonende te Dordrecht, bij wien het teekening, als ook ter Secretarie van Puttershoek, alle dagen (uitgezonderd des Zondags) ter visie liggen.

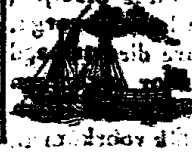

STOOM-JAGT

PRINSES MARIANNE.

van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,

November 1834.

Van *Middelburg.*		Van *Rotterdam.*	
Maandag den 15,	's morg. 8½ uur	Dinsdag den 11,	's morg. 9½ uur
Zondag » 16,	» 10½ »	Vrijdag » 14,	» 3 »

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.